

HYVIL

Ajankohtaista lainsäädännöstä

- sosiaalipalvelujen uudistaminen
- hankintalain muutokset

Sami Uotinen

12.2.2026

HYVIL

Sosiaalipalvelujen uudistaminen

Tausta

- Taustalla hallitusohjelman kirjaukset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulainsäädännön uudistamisesta ja sääntelyn yksityiskohtaisuuden keventämisestä.
 - Hallitusohjelman mukaan uudistetaan sosiaalihuoltolaki ja lastensuojelulainsäädäntö
 - Hallitusohjelmassa on myös kuntouttavaa työtoimintaa koskeva kirjaus
- Toisaalta taustalta löytyy myös julkisen talouden rahoitusaseman kohottaminen ja alijäämän rajoittaminen
 - Keväällä 2024 hallitus päätti sosiaalihuoltoon kohdennettavasta 100 milj. euron säästötavoitteesta vuosille (porrastus 50m€ v. 2027 + 50 m€ v. 2028)
 - Lisäksi sosiaalihuollon työllistymistä edistävien sosiaalipalvelujen uudistamiselle on asetettu 12,5 m€ säästötavoite (2027)
- Sosiaalipalvelujen uudistamistyöryhmän ja alaryhmän (sosiaalihuollon työllistymistä edistävien palvelujen uudistaminen) toimikausi oli 15.8.2025-31.1.2026.
- Seuraavassa käsitellään sosiaalipalvelujen uudistamistyöryhmän keskeisiä ehdotuksia

Keskeiset ehdotukset

- Työryhmä ehdottaa, että:
 - Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus säädettäisiin ensisijaisiksi keinoiksi vastata asiakkaan tuen tarpeisiin, silloin kun ne ovat riittäviä tai sopivia tarpeisiin vastaamiseksi.
 - Sosiaalityöstä ja sosiaaliohjauksesta ei tehdä palvelupäätöstä
 - Nykyisiä ja päällekkäisiksi tunnistettuja palveluita yhdistettäisiin ja tarpeettoman yksityiskohtaista sääntelyä purettaisiin
 - Lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain rajapintaa selkeytetään
 - Avohuollon tukitoimia ja jälkihuoltoa koskeva sääntely siirretään sosiaalihuoltolakiin
 - Sosiaalihuollon asiakasprosessia koskien erityisesti palvelutarpeen (jatkossa tuen tarpeen) arviointia, asiakassuunnitelmaa ja omatyöntekijyyttä koskeviin säännöksiin.
 - Tuen tarpeet arvioidaan elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa osana sosiaalityötä/ohjausta
 - Omatyöntekijä nimetään vain, jos asiakkaan tuen tarpeisiin vastaaminen tätä edellyttää
 - Asiakaskohtaista palvelujen vaikuttavuuden arviointia korostetaan
 - Sosiaalihuollon ammattilaisten kirjaamisvelvoitteita kevennetään

Keskeiset ehdotukset

- Työryhmä ehdottaa, että
 - Erityisen tuen tarpeessa olevan henkilön määrittely ei enää jatkossa ohjaisi sitovasti sitä, kuka ammattihenkilö voi toimia täysi-ikäisen asiakkaan omatyöntekijänä tai vastata asiakkaan palvelutarpeen (jatkossa tuen tarpeen) arvioinnista.
 - Sosiaalityöntekijän erityisistä tehtävistä säädetään nykyistä täsmällisemmin erikseen.
 - Sosiaalihuollon johtavasta viranhaltijasta säätämistä.
 - Sosiaalihuoltoon tulee saada **yhteys viivytyksettä** neuvonnan tai ohjauksen saamiseksi tai sosiaalihuollon asian vireille saattamiseksi
 - Uudella asiakkaalla oikeus keskustella tilanteestaan ja tuen tarpeistaan henkilökohtaisesti tilanteensa kannalta tarkoituksenmukaisen sosiaalihuollon ammattihenkilön kanssa viimeistään **seitsemäntenä arkipäivänä** sen jälkeen, kun hän on tätä pyytänyt tai hänen sosiaalihuoltoa koskeva asiansa on tullut muulla tavoin vireille, ellei tämä ole ilmeisen tarpeetonta

Alustavat säästövaikutukset

- Sosiaalityötä ja -ohjausta koskevista hallintopäätöksistä luopuminen (alle 5 m€);
- Palvelutarpeen arviointien keventäminen (5-15 m€);
- Asiakassuunnitelman laatimista koskevan velvoitteen sekä sosiaalihuollon ammattilaisten kirjaamisvelvoitteiden keventäminen (15-30 m€);
- Kotona asumista tukevien palveluiden yhdistäminen yhdeksi palveluksi (5-15 m€);
- Sosiaalihuollon lapsiperheiden ja lastensuojelun palveluiden päällekkäisten palvelurakenteiden purkaminen (5-15 m€).
- Työryhmän ehdotuksista saatavien säästöjen suuruusluokka on noin 50 m€.
- Työryhmämuistion liitteenä on lista lisäsäästökohteista, joista keskusteltu työryhmässä, mutta jotka eivät ole työryhmän ehdotuksia (liite 2. Lisäsäästökohteet ts. B-lista).

Hyvilin näkemyksiä

- Hyvil pitää työryhmän ehdotuksia pääsääntöisesti oikeansuuntaisina. Ehdotukset edellyttävät kuitenkin jatkovalmistelua, jonka jälkeen niihin voi ottaa tarkemmin kantaa
- Ehdotusten taloudelliset ja muut vaikutukset on jatkovalmistelussa arvioitava huolella.
- Hyvil kannattaa työryhmän ehdotusta siitä, että sosiaalityö ja sosiaaliohjaus säädettäisiin ensisijaisiksi keinoiksi vastata asiakkaan tuen tarpeisiin, silloin kun ne ovat riittäviä tai sopivia tarpeisiin vastaamiseksi.
- Lastensuojelulain ja sosiaalihuoltolain rajapinnat selkeyttäminen siirtämällä lastensuojelulaista sosiaalihuoltolakiin avohuollon tukitoimia ja jälkihuoltoa koskeva sääntely herättää kuitenkin monia jatkovalmistelussa selvitettäviä kysymyksiä
- Sosiaalihuollon asiakasprosessia selkeyttävät ja yksinkertaistavat muutokset ovat tervetulleita. Samoin sosiaalihuollon ammattilaisten kirjaamisvelvoitteiden keventäminen.
- Toteutuessaan muutokset edellyttävät laajaa koulutusta, käytännön toimintamallien luomista sekä tietojärjestelmämuutoksia. Toimeenpanoajan tulee olla vähintään 12 kuukautta.

HYVIL

Hankintalaki, HE 2/2026

Yleistä

- Hallituksen esitys (HE 2/2026) hankintalainsäädännön uudistamisesta eteni 5.2.2026 eduskunnan käsiteltäväksi.
- Hankintalain uudistuksella tavoitellaan julkisten hankintojen tehostamista, kustannussäästöjä ja kilpailun lisäämistä.
- Uudet säännökset on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2026. Muutokset tulisivat kuitenkin voimaan asteittain.

Keskeisimmät muutosehdotukset

- Sidosyksikköhankintojen edellytyksiä kiristetään – 10 % omistusvaatimus
- Yli kymmenen miljoonan euron hankinnat vaatisivat markkinakartoituksen ja hankintamallin arvioinnin
- Yhden tarjouksen tilanteessa hankinta olisi keskeytettävä ja kilpailutettava uudelleen
- Hankintoja tulisi jatkossa jakaa osiin aktiivisemmin

Sidosyksikkö

- Uudistuksessa yhtiömuotoisen sidosyksikön käytön edellytykseksi asetettaisiin kymmenen prosentin vähimmäisomistusvaatimus.
- Omistusvaatimus ulottuisi myös sidosyksikön mahdollisiin tytär- tai sisaryhtiöihin.
- Vähimmäisomistusvaatimus ei kuitenkaan koskisi kaikkia sidosyksiköitä, vaan esimerkiksi yksinomaan lakisääteistä palvelua tai tähän liittyviä tietojärjestelmiä tuottamaan perustettua sidosyksikköä voidaan käyttää vapaammin, kuitenkin tietyin reunaehdoin.
 - Tällaisia yhtiöitä voisivat olla esimerkiksi kirjastopalveluja ja kirjastoaineistojen hankintaa varten perustetut sidosyksiköt
 - Lisäksi edellytyksenä olisi, että tällaisen sidosyksikön liikevaihto ei ylitä yhtä miljoonaa euroa vuodessa.

Sidosyksikkö- siirtymäaika

- Vähimmäisomistusvaatimuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1.7.2027. Lisäksi uudistuksessa on huomioitu, miten voimassa olevia sidosyksikkösopimuksia ja uusien sidosyksikkösopimusten solmimista olisi arvioitava.
- Poikkeus! Vähimmäisomistusvaatimus tulisi voimaan 1 päivästä heinäkuuta 2029 sellaisiin sidosyksiköihin, *joiden pääasiallisena tarkoituksena on tuottaa lakisääteisiä välittömästi henkeä ja terveyttä ylläpitäviä terveydenhuollon palveluja tai terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettuja terveydenhuollon keskitetyn erikoisosaamisen palveluja taikka näiden palvelujen tuottamiseen tarkoitettuja tietojärjestelmiä.*

Keskeisimmät nostot esityksestä

- Vaikutusarviot ovat edelleen puutteelliset. Vaikutuksia tulee huolellisesti arvioida eduskuntakäsittelyssä.
- Siirtymäajat ovat riittämättömiä
- Muutokset aiheuttavat hyvinvointialueelle huomattavia lisäkustannuksia
 - Muutuskustannukset konkretisoituvat nopeasti, mutta mahdollista takaisinmaksua saadaan hallituksen esityksenkin mukaan odottaa jopa yli kymmen vuotta
 - Muutuskustannukset on korvattava täysimääräisesti hyvinvointialueille hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti

HYVI
NVOINTI
ALU EYH
TI ÖV
ÄL **HYVIL** FÄ
RDS OMR
ÅDESBOL
AGET